

PROFEȚII VECHI-TESTAMENTARE DESPRE PATIMILE, MOARTEA ȘI ÎNVIEREA MÂNTUITORULUI

Pr. lect. univ. dr. Marin Stamate

Iisus Hristos a fost totdeauna nădejdea și mângâierea omenirii. Spunem acest lucru, întrucât ideea mesianică a luat naștere o dată cu căderea în păcat a protopărinților noștri, Adam și Eva (Facere 3,15).

În acest sens, așteptarea unui Răscumpărător care să ridice omenirea din întunericul în care era aruncată prin neascultarea strămoșilor Adam și Eva, spre a o împăca cu Dumnezeu, se arată în toată istoria poporului evreu, în legile sale, ceremoniile și cultul său, precum și în scrierile unor bărbați inspirați de Dumnezeu și ridicați din mijlocul acestui popor.

De la întâia carte a Vechiului Testament, Persoana Mântuitorului promis Se vede anunțată ca un fir roșu de-a lungul istoriei acestui popor și prevestită printr-un șir de veacuri și de profeți inspirați de Dumnezeu, până ce Se arată la plinirea vremii (Gal. 4,4), ca adevărat Fiu al lui Dumnezeu. La început mai generale, profețiile despre Mesia deveneau mai clare și mai compacte pe măsura apropierii venirii Lui. Nici un profet n-a expus toate împrejurările referitoare la venirea Răscumpărătorului și la diferitele momente din viața Sa, ci Înțelepciunea dumnezeiască a rânduit în așa fel, că fiecare profet a prezis câte ceva despre El. Fiecare și-a adus contribuția sa la construirea marelui edificiu: nici unul însă n-a construit edificiul întreg.

Profețiile Vechiului Testament se completează una pe alta, încât împreunate la un loc, formează un tablou măreț și unic în care Sfântul Duh a zugrăvit prin scrierile oamenilor inspirați portretul lui Mesia până în cele mai adânci detalii, cu asemănări atât de mari, încât oricine poate să-L recunoască. Toate profețiile Vechiului Testament s-au împlinit întocmai în Persoana lui Iisus Hristos, Mântuitorul lumii, atât cu privire la modul venirii

Lui în lume, cât și cu privire la Patimile, Moartea pe cruce și Învierea Sa din morți. Profetiile referitoare la aceste trei împrejurări ultime ale vieții Mântuitorului pe pământ urmează să fie tratate în cele de mai jos.

1. Profetii referitoare la Patimile Mântuitorului Iisus Hristos

Mesia, Cel mult așteptat și prezis de prooroci, avea să întrunească în Persoana Sa trei chemări sau slujiri: chemarea profetică (învățătoarească), slujirea arhierescă și demnitatea împărătească. Ca împărat mesianic, Mântuitorul nu va întemeia o împărăție pământească, politică, cum au înțeles și au așteptat iudeii, ci o împărăție universală, spirituală, care va cuprinde toate popoarele lumii și în care vor domni harul, pacea, bunăstarea și fericirea veșnică¹. Ca prooroc și învățător, Iisus Hristos va descoperi adevărul religios și absolut despre Dumnezeu și despre norma morală, privind raportul oamenilor cu Dumnezeu, confirmând și prin faptă învățătura Sa². Ca preot după o nouă rânduială, El va înlocui jertfele Vechiului Testament (Daniel 9,27) cu o jertfă curată, nesângeroasă și universală (Maleahi 1,11).

Profetiile mesianice despre Mesia și împărăția întemeiată de El au fost un mijloc potrivit și ales de Dumnezeu, ca să țină trează credința poporului evreu în viitorul Răscumpărător³. Iudeii, însă, au înțeles greșit aceste profetii, așteptând pe Mesia, adică pe Iisus Hristos, ca pe un împărat pământesc, iar nu ca pe un împărat ceresc.

Și din momentul în care Iisus Hristos vine pe pământ și El Însuși anunță că n-a venit să întemeieze o împărăție trecătoare, ci una veșnică în cer, atunci este prins, batjocorit, supus la cele mai mari suferințe și răstignit pe cruce, în rând cu cei fărădelege. Aceste ultime evenimente din viața Mântuitorului: suferințele Sale, Răstignirea pe cruce și Învierea, relatate în Sfintele Evanghelii, pot fi reconstituite și după acea minunată schiță trasată de Duhul care a grăit prin prooroci (Evrei 1,1; I Petru 1,10; II Petru 1,21)⁴.

Sfintele Evanghelii ne fac cunoscut faptul că Patimile Mântuitorului încep prin rugăciunea Sa din Grădina Ghetsimani (Matei 26, 36-46; Marcu 14, 32-42; Luca 22, 39-46; Ioan 18,1). „*Atunci Iisus, a mers împreună cu*

1. Pr. prof. Vladimir Prelipceanu, *Plinirea vremii*, în G.B., XVI (1957), nr. 2, p. 94.

2. Prof. Nicolae Chițescu, pr. prof. Isidor Todoran și pr. prof. I. Petreună, *Teologia dogmatică și simbolică*, vol. 2, București, 1958, p. 611-612.

3. Pr. prof. Vladimir Prelipceanu, *op. cit.*, p. 94.

4. Prof. dr. Nicolae Neaga, *Hristos în Vechiul Testament*, Sibiu, 1944, p. 3.

5. Dr. Vasile Gheorghiu, *Sfânta Evanghelie după Matei*, cu comentariu, Cernăuți, 1925,

ei la un loc ce se cheamă Ghetsimani și a zis Ucenicilor: «*Sedeți aici până ce Mă voi duce acolo și Mă voi ruga*» (Matei 26,36). După ce Domnul Hristos a instituit Sfânta Euharistie, în casa Mariei lui Marcu din Ierusalim, a părăsit casa împreună cu cei unsprezece ucenici ai Săi, îndreptându-Se spre drumul ce duce la Muntele Măslinilor. Pe cale a rostit o frumoasă cuvântare de încurajare pentru ucenici și de rămas bun (Ioan cap. 13, 31; cap. 16), făgăduindu-Le pe Duhul Sfânt și care cuvântare se încheie cu Rugăciunea arhierescă - rostită într-un popas (Ioan 17). Apoi, știind că se apropie marea dramă ce avea să urmeze - suita de dureri și umilințe a patimilor - se îndreaptă spre Grădina Ghetsimani, de la poalele Muntelui Măslinilor, spre a Se ruga. A ieșit din oraș prin partea de răsărit și sud, a trecut dincolo de pârâul Chedrilor (pârâul negru, denumire dată din cauza apei murdare de iarnă ce curgea prin el numai în anumite perioade). Dincolo de pârâu se găsea o grădină cu mulți măslini, în care se afla o presă de ulei, cu ajutorul căreia se scotea uleiul din măslini. Grădina se numea Ghetsimani, adică Gath Schemene, presă de ulei⁵. În această grădină, Iisus venea adeseori cu ucenicii Săi, iar locul era cunoscut și de Iuda (Ioan 18,2). Aici, în preajma mării Sale drame, Iisus Se pregătește ca om, Se fortifică printr-o profundă rugăciune adresată Tatălui ceresc. Iisus spune ucenicilor la un moment dat să rămână mai în urmă, pentru ca El singur să Se ducă ceva mai departe spre a Se ruga. Acest fapt este prefigurat în Vechiul Testament de momentul când Avraam, mergând să aducă jertfă pe fiul său Isaac, pe muntele Moria, spune servitorilor care-l însoțeau: „*Rămâneți aici cu asinul, iar eu și copilul ne ducem până acolo și, închinându-ne, ne vom întoarce la voi*” (Facere 22,5)⁶. Iisus a mers deci în Grădina Ghetsimani, ca să Se pregătească pentru Jertfa cea mare. Iar suferințele Mântuitorului încep tocmai în această grădină, din momentul trădării Sale de către Iuda, unul din cei doisprezece ucenici ai Săi.

Astfel, Iuda intră în grădină cu armată, împreună cu ceata slujitorilor arhierilor și mulțimea poporului, înaintează și văzându-L, se îndreaptă spre Iisus și-L sărută spunându-I: „*Bucură-Te, Învățătorule!*” (Matei 26, 49). Sărutarea era un semn intim de salutare la evrei. Ea era însoțită, la ei, de

p. 378; L.C. Fillion, *Évangile selon S. Mathieu, introduction critique et commentaire*, Paris, 1890, p. 512; C. Fouard; L'Abbé, *La vie de N.S. Jesus-Christ*, XXVIII, tome II, Paris, 1923, p. 299.

6. L.C. Fillion, *op. cit.*, p. 512.

7. Dr. Vasile Gheorghiu, *op. cit.*, 748; L. C. Fillion, *op. cit.*, p. 517.

8. Prof. dr. Nicolae Neaga, *op. cit.*, p. 128.

cuvintele: „Pace ție“. Însă Iuda, pentru a-și disimula mai bine trădarea în ochii celorlalți apostoli, întrebuițează salutarea ucenicilor față de învățătorul lor: „Bucură-Te, Învățătorule“. Părea că-I aduce o veste bună Domnului Hristos. Exegeții au asemănat această salutare a lui Iuda cu aceea a lui Ioab, generalul lui David, care l-a apucat cu o mână să-l sărute pe Amasa, iar cu cealaltă l-a străpuns cu sabia, omorându-l (II Regi 20,9)⁷. Deci, Iuda L-a vândut și trădat pe Domnul Hristos printr-o sărutare.

Trădarea lui Iisus de către Iuda este cunoscută chiar din Vechiul Testament și este împlinirea profeției mesianice din cartea profetului Zaharia (11, 12-13; cf. Matei 26,15). În parabola cu păstorul cel bun și cu păstorul cel nevrednic, profetul Zaharia a prezis că Iisus Hristos va fi vândut pentru 30 de arginți, prețul chibzuit din partea turmei, care este cel mai din urmă dispreț. Treizeci de arginți era, de altfel, prețul fixat de lege pentru un sclav omorât de un animal furios (Ieșire 21, 32). Nota de dispreț în cei treizeci de arginți rezultă, de altfel, și din gestul pe care-l face aruncându-i în vistieria templului. Fapt curios e că pentru garantarea mesianică a textului, Zaharia 11, 12-13 este citat la Matei 27,9-10, ca provenind de la Ieremia, deși nu se află decât la Zaharia. Unii interpreți văd în aceasta un „lapsus memoriae“ din partea evanghelistului, iar alții o eroare a copiștilor⁸.

Profeția lui Zaharia cu cei 30 de arginți este închisă, prin urmare, într-un șir de acțiuni simbolice desfășurându-se într-o taină ascunsă și anume în taina răscumpărării neamului omenesc, prin Patimile lui Iisus Hristos, patimi care s-au împlinit, de fapt, în respingerea lui Iisus Hristos de către conducătorii oficiali ai poporului iudeu, cum și în muștrarea Mântuitorului de către întreg poporul prin cuvintele: „*Sângele Lui asupra noastră și asupra copiilor noștri!*“ (Matei 27, 25).

De asemenea, lepădarea lui Petru, fuga și sminteala celorlalți apostoli se vor face pentru împlinirea tot a unei profeții a lui Zaharia: „Bate-voi păstorul și se vor risipi oile turmei“ (Zah. 13, 7; Matei 26, 31). Rămas singur în momentul trădării și sosind vremea misiunii Sale, „Păstorul Se predă de bunăvoie în mâinile ostașilor veniți să-L aresteze, împlinind scripturile proorocilor despre suferințele și umilințele Răscumpărătorului“⁹.

9. Magistrand V. Pietreanu, *Mesianitatea Mântuitorului după Sf. Matei*, în S.T., IX (1957), nr. 1-2, p. 123.

10. Dr. Vasile Gheorghiu, *op. cit.*, p. 759; L. C. Fillion, *op. cit.*, p. 523.

11. *Ibidem*.

12. L.C. Fillion, *op. cit.*, p. 524.

După rugăciunea din Ghetsimani, Domnul Hristos este prins, legat și dus spre a fi judecat. La judecată, Iisus afirmă că El este „*Hristosul, Fiul Celui binecuvântat*“ (Marcu 14, 61), că în Persoana Sa se realizează spusele Psalmistului (109,1): „*Zis-a Domnul Domnului Meu: «Șezi de-a dreapta Mea, până ce voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale»*“. În continuare, Domnul Hristos adaugă că de acum înainte ei vor vedea pe „*Fiul Omului*“ șezând de-a dreapta puterii lui Dumnezeu (Luca 22,69) și venind pe norii cerului. Adică, El Se identifică cu acea ființă, proorocită de Daniel, ce venea pe norii cerului și stătea în fața Celui vechi de zile (Daniel 7,13), adică în fața lui Dumnezeu, și pe care El o numea Fiul Omului. Se știe că Fiul Omului al profetului Daniel era prototipul lui Mesia¹⁰. „De acum“, adică din momentul Patimilor Domnului, începe o nouă ordine, o nouă etapă în evoluția lucrurilor și lumii. Ei, cei de față, vor vedea cu propriii lor ochi, vor asista la momentele de preaslăvire a Mântuitorului, adică la minunile de la Răstignirea Sa, la Învierea Sa și la distrugerea Ierusalimului, prototip al Judecății obștești (Matei 24, 30-31)¹¹.

Mărturisirea aceasta a Mântuitorului este cea mai pregnantă descriere a întregii Sale activități mesianice. El nu afirmă numai că este Mesia, dar atestă și rezumă prin fapte caracterul mesianic al filiației Sale divine. Niciodată n-a mărturisit așa de clar titlurile Sale, pe care le avea. Dar prin această îndrăzneală proclamare, El Își atrăgea propria Sa sentință de condamnare la moarte¹². Căci a se numi cineva în Legea Veche Fiul Omului și a sta de-a dreapta lui Dumnezeu era o hulă, o blasfemie care se pedepsea cu moartea (Lev. 24, 15-16; Deut. 18,20).

În timpul procesului lui Iisus, încă înainte de a fi condamnat la moarte, scos din comunitatea oamenilor liberi, chiar sinedriștii, judecătorii Domnului Hristos, dar mai ales „*oamenii care-L păzeau*“ (Luca 22,63), servitorii, au început să-L insulte, să-L lovească cu palmele, să-L scuipe strigându-I: „*Proorocește cine este cel ce Te-a lovit?*“ (Luca 22,64). Erau obiceiuri care se practicau în Orient, erau fapte imorale, josnice, care se petreceau sub ochii și cu îngăduința arhierilor și a cărturarilor. Era din partea iudeilor, spune Sfântul Ioan Gură de Aur, culmea barbariei și răutății omenești, iar din

13. Saint Jean Chrysostome, *Oeuvres complètes. Évangile selon S. Mathieu*, traduites par D.M. Jeannin, Paris, 1865, p. 53.

14. Diac. prof. N.I. Nicolaescu, *Patimile Mântuitorului după Sfintele Evanghelii*, în

partea Mântuitorului, Care suferea tăcut, era bunătatea dusă la extrem. De altfel, Isaia prevăzuse aceasta spunând: „*Oamenii vor fi surprinși văzându-L disprețuit și Cel din urmă dintre oameni*“ (53, 1,3)¹³.

De atitudinea demnă a lui Iisus este surprins și Pilat, întrebându-L de ce tace și nu le răspunde cu vreun cuvânt înțelept, precum îl auzise și el de la Mântuitorul, spre a-i reduce la tăcere. Însă, Domnul Hristos nu-i răspunde nici lui, încât acesta se mira, nu răspunde nici arhierilor, pentru că știa că trebuie să Se sacrifice și o făcea de bunăvoie și cu demnitate. Era în această atitudine, desigur, o împlinire a cuvintelor profețite de Isaia: „*Ca un miel spre junghiere S-a dus și ca o oaie fără de glas înaintea celor ce o tund, așa nu și-a deschis gura Sa*“ (53,7). Cu aceste spuse, necazurile Celui drept sunt și mai multe și ele vor culmina cu moartea Sa pe cruce.

După ce a ajuns la locul răstignirii, prima grijă a femeilor din Ierusalim, sensibile la marea durere a celor condamnați la răstignire, era de a le oferi o băutură făcută dintr-o amestecătură de vin, tămâie și smirnă, care era amară, dar care amortește durerile crâncene ale răstignirii¹⁴. Această băutură fu oferită și Domnului Hristos; El gustă din ea, dar nu a voit să o bea, pentru că Cel ce avea să răscumpere omenirea prin suferințele Sale a voit să le suporte cu conștiința deplină și întreagă, fără vreo micșorare a chinurilor Sale. Persoanele bine intenționate nu cunoșteau adevărata natură a Mântuitorului și adevăratul Său rol¹⁵.

Prin gestul Său, Domnul Hristos îndeplinea spusele Psalmistului: „*Și mi-au dat spre mâncarea mea fiere și în setea mea m-au adăpat cu oțet*“ (68,25; Ieremia 8,14).

Toate patimile de dinainte de răstignire și în timpul răstignirii Mântuitorului pe cruce ar putea fi cuprinse sub titlul de „*Vaietele Celui nevinovat*“¹⁶. Între profețiile cu referire la vaietele Celui nevinovat sau la Patimile Mântuitorului, se amintesc și cele din Psalmul 21 al prorocului David. Ideea acestui psalm direct mesianic este că Iisus avea să răscumpere neamul omenesc prin suferință. El cuprinde amănunte cu privire la viața Domnului

S.T., 1953, nr. 1-2, p. 110; dr. Vasile Gheorghiu, *op. cit.*, p. 792.

15. L.C. Fillion, *op. cit.*, p. 546; diac. prof. N.I. Nicolaescu, *op. cit.*, p. 110.

16. Prof. dr. Nicolae Neaga, *op. cit.*, p. 34.

17. *Ibidem*, p. 35.

18. Dr. Timuș Gherasim, *Note și meditațiuni asupra Psalmilor*; București, 1896, vol. I, p. 245-247.

Iisus Hristos și, îndeosebi, despre suferința Sa pe cruce, ca: străpungerea mâinilor și picioarelor cu cuie, graiurile Sale, împărțirea hainelor etc.

La cei răstigniți, după ce erau dezbrăcați, hainele și le împărțeau cei care erau statorniciți cu paza. Deci, hainele Mântuitorului și le-au împărțit soldații între ei, prin tragere la sorți, spun evangheliștii Matei (27, 35); Marcu (15, 24) și Ioan (19,24). Prin fapta lor, soldații, fără să vrea, au îndeplinit spusele Scripturii, (adică Psalmul 21,20), că hainele I se vor împărți și pentru cămașă se vor arunca sorți.

Mai departe, luând în derâdere și încrederea lui Iisus în Dumnezeu, căci Se numea Fiul lui Dumnezeu, adică Dumnezeu era Părintele Său, evreii nu știau că prin cuvintele lor de batjocură îndeplineau spusele din același psalm 21,8: „*Nădăjduit-a spre Domnul, izbăvească-L pe el, mântuiască-L pe el, că-L voiește pe el*“.

Chiar începutul Psalmului 21 arată că se invocă ajutorul grabnic de sus: „*Eli, Eli, lama sabathani = Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?*“ (vers. 1). Repetarea numelui lui Dumnezeu indică primejdia mare în care Se află Cel în suferință și precizează necesitatea grabnică a intervenției¹⁷. Din această invocare reiese totodată că profetul vorbește în numele lui Iisus Hristos și că în tot psalmul el expune numai sentimentul lui Iisus Hristos¹⁸. Particula „*pentru ce*“ din această invocare exprimă dorul după Dumnezeu, iar nu neîncredere sau disperare¹⁹. Cuvintele de invocare amintite mai sus le întâlnim și la evangheliștii Matei (27,46) și Marcu (15,34) și sunt rostite de Mântuitorul în timpul Patimilor Sale.

Totodată, strigătul de amară durere și dezolare din timpul Patimilor de pe cruce prin care trece Domnul Hristos realizează proorocia mesianică din Psalmul 21,1; arată că mulțimea păcatelor omenești pe care Și le asumase erau prea grele și Îi produsese maximum de suferință pe care omenește o suporta.

După acest al patrulea grai rostit de Mântuitorul pe cruce, începând „*de la ceasul al șaselea*“ (Matei 27,45), adică pe la ora 12⁰⁰ din zi, cam pe la amiază după numărătoarea noastră, spre deosebire de mulțimea poporului și

19. Prof. dr. Nicolae Neaga, *op. cit.*, p. 34.

20. Origen, *Iisus*, XXXIX, P.G., XII, col. 1409.

21. Pr. prof. Vladimir Prelipeanu, *op. cit.*, p. 93.

22. *Ibidem*, p. 94.

23. Pr. prof. Vladimir Prelipeanu, pr. prof. Nicolae Neaga și pr. prof. Gh. Barna, *Studiul*

de sinedriști, care-și manifestau antipatia și ura față de Iisus, stihiiile naturii și-au arătat simpatia și solidaritatea cu El și au produs un semn supranatural, întunecându-se pământul timp de trei ore, până la ceasul al nouălea. Acest eveniment a constituit împlinirea profeției lui Ioil care spune: „*Înainte Sa tremură pământul, cerul se cutremură, soarele și luna se întunecă, iar stelele își pierd strălucirea lor*“ (2,10), precum și o profeție a lui Amos: „*Iar în ziua aceea, zice Domnul Dumnezeu, voi apune soarele în miezul zilei și voi întuneca pământul în zi luminoasă*“ (8,9).

Între psalmii care prezic Patimile Mântuitorului, se numără și psalmul 39, 7-9. După Epistola către evrei, cap. 10, vorbitorul din acest psalm, care prin cuvintele: „*Jertfă și prinos n-ai voit, dar trup mi-ai întocmit*“ declară nulă valabilitatea sacrificiilor Vechiului Testament și Se substituie pe Sine jertfă sângeroasă, este Iisus Hristos. Pe același text neotestamentar se sprijină și Origen în susținerea structurii mesianice a textului²⁰.

Cel care descrie însă în culorile cele mai vii pe Mântuitorul Hristos suferind tot felul de chinuri pentru mântuirea lumii de greutatea păcatului este profetul Isaia. În partea a doua a cărții sale, profetul descrie amănunțit, în cap. 53, chipul lui Mesia în suferință, care este numit Robul lui Dumnezeu (Ebed Iahve) și opera Lui răscumpărătoare²¹. Acest Mesia, Care nu avea să fie altcineva decât Iisus Hristos, este înfățișat cu trăsăturile unui rob: „*Fără chip și fără frumusețe... om al durerilor și cunoscător al suferinței... disprețuit și desconsiderat... a luat asupra-și durerile noastre și cu suferințele noastre S-a împovărat... a fost străpuns pentru păcatele noastre și zdrobit pentru fărădelegile noastre... pedepsit pentru mântuirea noastră și prin rănilor Lui, noi toți ne-am vindecat... chinuit a fost, dar S-a supus și nu și-a deschis gura Sa, ca un miel spre junghiere S-a dus și ca o oaie fără de glas înaintea celor ce o tund, așa nu și-a deschis gura Sa*“ (Isaia 53), aducându-Se pe Sine jertfă de ispășire pentru păcatele oamenilor și împăcând prin Patimile Sale pe Dumnezeu și om. Inspirat de Dumnezeu, proorocul Isaia descrie așa de viu suferințele lui Mesia, „ca jertfă ispășitoare pentru păcatele omenirii, de parcă a fost martor ocular al Patimilor și a stat în preajma crucii“²².

De altfel, Noul Testament identifică în mod explicit pe Robul lui Dumnezeu cu Mesia, fiindcă Mântuitorul Însuși aplică principalele trăsături

Vechiului Testament (manual), București, 1955, p. 134.

24. *Ibidem*.

25. *Ibidem*.

ale Robului lui Dumnezeu la Persoana Sa proprie²³. Astfel, din cap. 53 al lui Isaia, citează următorii aghiografi neotestamentari: Matei 8, 17; Marcu 9,12; 15,27-28; Sf. Luca în Fapte 8,32; Sf. Pavel în I Cor. 15,3 și Sf. Petru în I Petru 2,22. Portretul Robului (Ebed) nu se poate identifica cu nici o persoană, în afară de cea a lui Mesia, adică a lui Iisus Hristos²⁴.

Și Sfinții Părinți ai Bisericii, în unanimitatea lor, recunosc că Isaia, cap. 53, este o precizare a operei și a Patimilor Mântuitorului²⁵.

2. Profeții referitoare la Moartea Mântuitorului Iisus Hristos

Drept aceea, Mesia descris de Isaia în capitolul amintit mai sus sau Bunul Păstor prezentat de profetul Zaharia în cap. 12,10 este ucis, străpuns și plâns de toți locuitorii Ierusalimului. În această zi mare, în care trecătorii își vor aținti privirile spre Cel străpuns, întreg Ierusalimul va plânge pe regele și pe Dumnezeul Său răstignit, după cum altădată, Sfânta Cetate a plâns pe regele Iosia căzut sub fierul vrăjmașului la Hadat-Rimon, în câmpia Meghidonului (Zaharia 12,11). Aceste trăsături precise s-au realizat în chip cu totul clar în Patimile Mântuitorului, care culminează cu tabloul mișcător al morții Sale pe cruce²⁶.

Vorbind la persoana a treia, Sfântul Evanghelist Ioan, în cap. 19, 37, citează pe profetul Zaharia: „*Vor privi la Acela pe care L-au împuns*“ (12,10), indicând astfel împlinirea celor profețite cu mult timp înainte în Persoana Mântuitorului Hristos.

Atât Domnul Iisus Hristos, cât și cei doi tâlhari condamnați la moarte prin răstignire trebuiau înmormântați în aceeași zi, în primul rând pentru a fi îndeplinite întocmai prescripțiile Legii mozaice (Deut. 21,23), iar în al doilea rând pentru faptul că a doua zi, care era sâmbătă, urma să fie serbat Paștile iudeilor (Ioan 19, 31). Și pentru a se grăbi sfârșitul, celui condamnat i se zdrobeau fluierile picioarelor. De la aplicarea acestui procedeu a fost exceptat Mântuitorul, moartea fiindu-I constatată mai devreme de timpul aplicării acestei urgii. Totuși, „*unul dintre ostași cu sulița a împuns coasta Lui și îndată a ieșit sânge și apă*“ (Ioan 19,34). Acestea toate s-au făcut

26. *Ibidem*, p. 192.

27. Expos. în Ps. XXXIII, P.L., XXVII, col. 169.

28. Expos. în Ps. XXXIII, P.G., LXXX, col. 1108.

29. Prof. dr. Nicolae Neaga, *op. cit.*, p. 34.

30. *Ibidem*.

ca să se verifice cu adevărat moartea Celui răstignit și să se împlinească totodată Scriptura care zice: „*Nu i se va zdrobi nici un os*“ (Psalm 33,19; cf. Ioan 19,36) și iarăși altă Scriptură care zice: „*Vor privi la Acela pe care L-au împuns*“ (Psalm 21, 18-19; Zaharia 12, 10; cf. Ioan 19,37; Apoc. 1,7). Nu este exclus deci ca psalmistul David și profetul Zaharia să fi cugetat și la această minunată excepție, din moment ce Dumnezeu a grăit prin ei. Aceasta se poate sprijini și pe faptul că Sfinții Părinți au atribuit întotdeauna un înțeles mai înalt Psalmului 33. Astfel, pentru un sens spiritual înclină Sfântul Atanasie cel Mare care spune că e vorba de oasele virtuții: dreptate, răbdare, evlavie²⁷ și Teodoret care spune că „după cum prin oase se menține în echilibru corpul, tot astfel prin cugetele cele bune, sufletul rodește mântuirea“²⁸.

Profetul Isaia a profețit, de asemenea, că: „*Mormântul Lui a fost pus lângă cei fărădelege și cu cei făcători de rele, după moartea Lui, cu toate că nu săvârșise nici o nedreptate și nici o înșelăciune nu fusese în gura Lui*“ (53,9).

3. Profeții referitoare la Învierea Mântuitorului Iisus Hristos

Fiind cu trupul în mormânt, Iisus Hristos Se coboară în iad cu sufletul, binevestind începutul prăbușirii diavolului și morții (Efes. 4, 9; I Petru 3, 18-20; 4,6) și totodată împlinirea profeției mesianice a lui David, care zice: „*Că nu vei lăsa sufletul meu în iad, nici nu vei da pe cel cuvios al Tău, să vadă stricăciunea*“ (Psalm 15,10).

Deci, Iisus Hristos ar fi trebuit ca în mod natural să rămână pogorât în țărâna morții, dacă Dumnezeu n-ar fi voit să-L învieze, după cum profețise David cu cuvintele de mai sus. Aceste cuvinte, așadar, se referă la moartea reală a Mântuitorului, dar și la faptul Învierii Sale din morți. Preocupările acestui psalm privesc, într-adevăr, viața de dincolo²⁹. Pătruns de credință, profetul știe că dincolo de orice experiență există o lume nouă, mântuitoare de trup și suflet, de care se vor învrednici numai aleșii lui Dumnezeu³⁰. Prin Sfântul Apostol Petru (Fapte 2, 27) și Sfântul Apostol Pavel (Fapte 13,35), Noul Testament aplică cuvintele Psalmistului la Iisus Hristos, ca precizare a nesticăciunii și a nemuririi de care S-a învrednicit³¹.

31. *Ibidem*.

32. Chanoine V. Caillard, *Jésus Christ et les prophéties messianiques*, Paris, 1905, p. 178.

33. Pr. prof. Vladimir Prelipceanu, pr. prof. Nicolae Neaga și pr. prof. Gh. Barna, *op. cit.*, p. 135.

Sfinții Părinți ai Bisericii asigură că acest psalm se referă la Mântuitorul și recunosc în unanimitate că profetul, prin inspirația Duhului Sfânt, a gândit la divina Înviere a lui Iisus Hristos, cântând mai înainte de Apostol triumful vieții asupra morții și a mormântului (I Cor. 15,55)³². Tot despre Învierea din morți a Mântuitorului a profețit David în Psalmul 70, 23, unde zice: „*Multe necazuri și rele ai trimis asupra mea, dar întorcându-Te, mi-ai dat viața și din adâncurile pământului iarăși m-ai scos*“.

Profetul Osea a profețit că Iisus Hristos va învia a treia zi (Osea 6,2), fapt citat, de altfel, în epistolele Sfântului Apostol Pavel (I Cor. 15,4; Efes 2,6). Alte profeții ne dau lămuriri la faptul că după învierea Sa din morți, Iisus Hristos Se va înălța la cer și va ședea de-a dreapta Tatălui, fiind citate în același timp de cei mai mulți dintre aghiografii Noului Testament (Psalm 67, 19; 109, 1; cf. Matei 22,44; 26, 64; Marcu 12,36; 16, 19; Luca 20, 42; 22, 69; Fapte 2,34; I Cor. 15,25; Efes. 1,20; 4, 10; Evrei 1, 3, 13; 10,13). Primind deci moartea trupească pentru a noastră mântuire, Iisus Hristos Cel prezis de profeți Își încheie activitatea pământească de Împărat, Profet și Arhiereu. Iar Învierea Sa și proslăvirea de-a dreapta Tatălui sunt dovada mesianității și dumnezeirii Mântuitorului și ridicării firii umane la starea de cinste, putere și suveranitate deplină în comuniunea cu Dumnezeu.

4. Obiecții ridicate împotriva profețiilor Vechiului Testament cu privire la Patimile, Moartea și Învierea Mântuitorului Iisus Hristos

Ca să nege autenticitatea profeției din cap. 53 al lui Isaia, unii teologi raționaliști au făcut afirmația că ultimele 26 de capitole, adică întreaga parte a doua (cap. 40-66) a cărții lui Isaia, ar proveni de la un autor numit Deutero-Isaia, care ar fi trăit pe la sfârșitul exilului babilonic³³. Chiar unii dintre teologii romano-catolici au revenit astăzi asupra problemei ultimelor 26 de capitole ale cărții lui Isaia, întărind afirmația că, într-adevăr, ele ar proveni de la un alt autor numit Deutero-Isaia.

Printre teologii raționaliști se numără Doderlein și Justi³⁴. Părerea lor este acceptată aproape de către toți exegeții care fac parte din școala critică³⁵. Afirmațiile lor nu pot fi însă luate în considerare, întrucât cele prezise de

34. *Ibidem*.

35. *Ibidem*.

36. *Ibidem*, p. 134.

37. *Ibidem*.

38. *Ibidem*, p. 190.

Isaia au avut loc cu aproape 200 de ani înainte evenimentului captivității babilonice. Împotriva acestor obiecții se poate argumenta cu faptul că, chiar dacă ar fi vorba de un alt autor afară de Isaia, prin Ebed Iahve (Robul lui Dumnezeu) nu poate fi înțeles altcineva decât numai Mesia, deoarece Mântuitorul Însuși Își însușește locul din Isaia 53,13 „și cu cei fărădelege S-a socotit“ (Luca 22,37). Se poate apoi argumenta cu texte din Noul Testament (Ioan 12, 28-41; Rom. 10, 16; I Cor. 15,3) că cele din Isaia 53 se referă, într-adevăr, la Patimile Mântuitorului.

Ideea unui Mesia înfățișat sub denumirea de Ebed Iahve, care realizează opera de răscumpărare prin oferirea Persoanei Sale proprii ca jertfă de bunăvoie și de ispășire pentru a șterge vina păcatului omului (Isaia 53,10), se datorește deci Revelației divine împărtășite profetului³⁶. În nici un document extrabiblic nu întâlnim această idee așa cum este expusă în cartea lui Isaia³⁷.

Referitor la Zaharia, criticii raționaliști, nerecunoscând autenticitatea celor șase capitole de la sfârșit (9-14)³⁸, au negat și valoarea celor două profeții amintite la cap. 11,13 și 12,10. În acest sens, ei au interpretat cuvântul „dacaru“ din profeție (12,10) cu înțelesul de a insulta, iar nu de a străpunge. Însă, noi, cercetând Sfânta Scriptură, aflăm multe texte cu sensul de a străpunge cu sulița (Numeri 25, 8; Judecători 9, 54; I Regi 31,4). În fața acestor argumente doveditoare, criticile lor nu au valoare convingătoare, ele rămânând doar presupuneri subiective.

Un alt număr de interpreți nu socotesc Psalmul 15 ca o profeție despre Învierea Domnului nostru Iisus Hristos, ci îl limitează la un fapt particular din viața profetului David care, urmărit de implacabila gelozie a lui Saul și deși primise ungera sfântă, trăia rătăcitor în țara filistenilor și a moabiților, expus fără încetare la un pericol iminent al morții³⁹. În Noul Testament totuși, acest psalm este citat cu referire la Învierea Mântuitorului (Fapte 2, 25-33; 13, 34-35).

Alți exegeți raționaliști nu aplică Psalmul 21 la viața și Patimile lui Mesia, ci fac constatarea că ar fi deosebiri între cuprinsul Psalmului 21 și

39. Chanoine V. Caillard, *op. cit.*, p. 178.

40. Prof. dr. Nicolae Neaga, *op. cit.*, p. 143.

41. I. Popescu-Mălăești, *Valoarea Vechiului Testament pentru creștini*, București, 1932, p. 62.

42. Pr. prof. N. Neaga, „*N-am venit să stric Legea!*“, Sibiu, 1940, p. 83.

43. Diac. prof. Nicolae Nicolaescu, *Biserica Ortodoxă-păstrătoarea celor mai bune*

descrierea Patimilor Mântuitorului.

În realitate însă, nu există deosebiri, fapt ce ne îndreptățește să considerăm că atât psalmul despre care am vorbit, cât și toate celelalte profeții amintite se aplică perfect și fără nici o umbră de îndoială la Iisus Hristos, Mântuitorul lumii.

Prin urmare, profețiile Vechiului Testament de care ne-am ocupat oferă toate elementele necesare alcătuirii unei biografii a Mântuitorului Iisus Hristos⁴⁰. Viața Mântuitorului se poate reconstitui deci nu numai din relatările evangheliștilor, ci și din scrierile profeților care, inspirați de Duhul Sfânt, au descris amănunțit locul Nașterii (Miheea 5, 1-2); timpul Nașterii Lui (Daniel 9, 24-27); Nașterea din Fecioară (Isaia 7, 14); Patimile (Zah. 11,12; Psalmi 21; 37, 12-14; 39, 7-9; 40, 7-9; 88; 93, 21; 101, 25; 67, 25; Isaia 53); moartea (Zah. 13,10; Ps. 33, 19-20; 21; Isaia 53,9); Învierea Sa (Ps. 15,10) și chiar a doua venire a Sa (Ps. 49, 3-6).

Din acestea rezultă că Vechiul Testament este prima expresie a revelației scrise și izvorul multor învățături dumnezeiești, pe care le face cunoscute și în aceeași măsură înțelese⁴¹.

Prin profețiile și prefigurările sale, Vechiul Testament vorbește în repetate rânduri despre Iisus Hristos. Venirea Lui a însemnat, de fapt, sfârșitul cronologic al scrierii cărților Vechiului Testament și al pregătirii pentru mântuire, căreia îi explică semnificația hristologică dându-i un înțeles definitiv.

Astfel, toate profețiile mesianice pe care le aflăm în Vechiul Testament s-au împlinit întocmai în Noul Testament în Persoana Mântuitorului Iisus Hristos⁴².

Prin împlinirea profețiilor s-a evidențiat adevăratul sens al Vechiului Testament, de îndrumător spre Hristos⁴³. Potrivit acestui sens, rezultă că din punct de vedere religios, Vechiul Testament este o scriere de rangul întâi, dar mai ales, el este pentru Noul Testament ceea ce este rădăcina pentru floare⁴⁴. Ambele Testamente formează în unitatea lor organică Sfânta Scriptură, căci fără Vechiul Testament, n-ar exista Noul, ne-ar lipsi Hristos.⁴⁵

principii și metode de exegeză biblică, în S.T., IV (1952), nr. 1-2, p. 114.

44. Prof. dr. Nicolae Neaga, *Hristos în Vechiul Testament...*, p. 143.

45. *Ibidem*.